

Motion till riksdagen 2020/21:2203

av Åsa Karlsson (S)

Evidensbaserad blodgivning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för blodgivning och att säkerställa att regelverket grundas på evidens och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Blodgivning är en viktig resurs för att kunna rädda liv. Blodcentralen får aldrig stå tom när en akut situation är framme. Brist på blodgivare ger brist på blodenheter till de som behöver det som mest. Därför är vi i behov av fler blodgivare som regelbundet kan vara med och säkerställa tillgången på blodenheter.

Vid varje blodgivningstillfälle testas blodet för att säkerställa att det är fritt från smitta. Det är av stor vikt för att patienter i behov av blod ska kunna känna en säkerhet kring att transfusionen som ges ger möjlighet till liv och hälsa och inte ohälsa. Allt blod kommer dock inte så långt att det ens testas. Hälsodeklarationen som fylls i innan blodgivning kan ske är första linjen för urval, också den en viktig del i att säkerställa att blodet som doneras är säkert för patienter. Ett exempel är om du som blodgivare varit utsatt för risker som kan äventyra en säker donation. Det kan röra sig om att du injicerat narkotika, nyligen genomgått kirurgiska ingrepp eller om du haft samlag i utbyte mot droger eller pengar.

År 1979 beslutade Socialstyrelsen att stryka homosexualitet ur sjukdomsregistret. Mot bakgrund av regelverket för blodgivning kan man dock se att det åtminstone i det sammanhanget fortfarande är att betrakta som en källa för sjukdom och ett uppenbart riskbeteende. Regelverket stipulerar att ”en man som har haft sexuellt umgänge med en man” ska avvakta tolv månader innan han ger blod. I praktiken innebär detta att en man som lever i ett stabilt, monogamt förhållande med en annan man, måste avstå från att ha sex i tolv månader för att kunna ge blod.

För att förtydliga skevheten i regelverket: Johannes lever sedan tio år i ett stabilt förhållande med Erik. Deras gemensamma vän Ola for två veckor till Magaluf där han

hade olika 24-timmars romanser med tre olika kvinnor. Johannes och Ola går gemensamt in på blodgivningscentralen en regnig dag i november i syfte att ge blod. Ola berättar om sin resa till Magaluf och sina 24-timmars romanser. Han får till svar att han kan komma tillbaka om 3 månader när eventuella blodsmittor med säkerhet kan synas vid screening. Johannes berättar om sin relation med Erik. Han får till svar att han ska leva i celibat i 12 månader för att ens kunna screena blodet.

Vi har ett förlegat regelverk för blodgivning, som helt saknar evidens när det kommer till risk för blodsmitta och män som har sex med män. Parallellt med detta larmar våra sjukhus om perioder av brist på blod, med risk för patienters liv och hälsa.

Det är inte värdigt ett modern och öppet samhälle att göra skillnad på människor utifrån sexuell läggning. Eller att fördomsfullt anta att alla människor med en viss sexuell läggning har ett riskbeteende som gör dem olämpliga som blodgivare. Med modern teknik kan tester utföras som kan användas som underlag för avgörandet istället för fördomsfulla gissningar.

Det är dags för en evidensbaserad blodgivning och ett jämlikt regelverk. Riskbeteende och sexuell läggning är inte samma sak.

Åsa Karlsson (S)